

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	2
1. ANALIZA BUDŻETU GMINY GNIEWKOWO W LATACH 2003-2006.....	3
1.1. Dochody budżetu gminy Gniewkowo w latach 2003-2006.....	3
DOCHODY	3
1.2. Wydatki budżetu gminy Gniewkowo w latach 2003-2006.....	7
1.3. Wyniki budżetów gminy w latach 2003-2006.....	9
2. ZAŁOŻENIA DO PROGNOZY DOCHODÓW I WYDATKÓW GMINY.	10
2.1. Założenia zmian dochodów budżetowych.	11
Gmina posiada swój udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, czyli we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych.....	15
2.2. Założenia zmian wydatków budżetowych.....	18
3. ANALIZA ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ GMINY W LATACH 2007-2015.	22
3.1. WYNIKI PROGNOZY DOCHODÓW I WYDATKÓW GMINY NA LATA 2007-2015.....	22
3.2. ZADŁUŻENIE GMINY GNIEWKOWO.....	23
3.3. PROGNOZA WOLNYCH ŚRODKÓW W BUDŻECIE GMINY GNIEWKOWO W LATACH 2007 – 2013.....	25
ŹRÓDŁO: DANE URZĘDU MIEJSKIEGO W GNIEWKOWIE.....	26
4. KRYTERIA WYBORU INWESTYCJI.	26
5. STRUKTURA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.	27
6. STRUKTURA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH WEDŁUG DZIEDZIN FINANSOWANIA.	27
7. ZESTAWIENIE RZECZOWO - FINANSOWE WIELOLETNIEGO PLANU INWESTYCYJNEGO.....	28

Wprowadzenie

Wieloletni Plan Inwestycyjny gminy Gniewkowo wskazuje priorytety inwestycyjne gminy, zachowując charakter programu kierunkowego określającego dziedziny i kierunki finansowania.

Należy go traktować jako doskonały krok w kierunku zmiany sposobu konstruowania budżetu, ponieważ zawiera on w sobie duży pierwiastek działania celowego, w przeciwieństwie do godzenia się z niemożnością wynikającą z wysokości uzyskiwanych dochodów.

W oparciu o WPI, realizowane będą inwestycje w najbliższych siedmiu latach. Zwiększając szanse na pozyskanie środków pomocowych z Unii Europejskiej ogranicza się rolę polityki przy wyborze inwestycji i kolejności ich realizacji.

Dzięki Wieloletniemu Planowi Inwestycyjnemu władze gminy Gniewkowo będą mogły prowadzić skoordynowaną działalność inwestycyjną, a wydawanie pieniędzy z budżetu gminy będzie mogło być prowadzone zgodnie z zapisem art. 28 ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że „wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, umożliwiając terminową realizację zadań publicznych oraz w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań”.

Wieloletni Plan Inwestycyjny stanowi podstawę do tworzenia projektów budżetu gminy w zakresie inwestycji na kolejny rok budżetowy. Opracowanie jest spójne z zapisami Planu Rozwoju Lokalnego i Strategią Rozwoju Gminy Gniewkowo. W najbliższym czasie uchwalony zostanie Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Gniewkowa, który również będzie skorelowany z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

1. Analiza budżetu gminy Gniewkowo w latach 2003-2006.

W celu prawidłowej budowy prognoz konieczna jest wnikliwa diagnoza badanego zjawiska, co wiąże się ze zbadaniem przeszłego oraz teraźniejszego stanu prognozowanych procesów. W tym celu dokonano analizy dochodów oraz wydatków budżetu gminy w latach 2003-2006.

1.1. Dochody budżetu gminy Gniewkowo w latach 2003-2006.

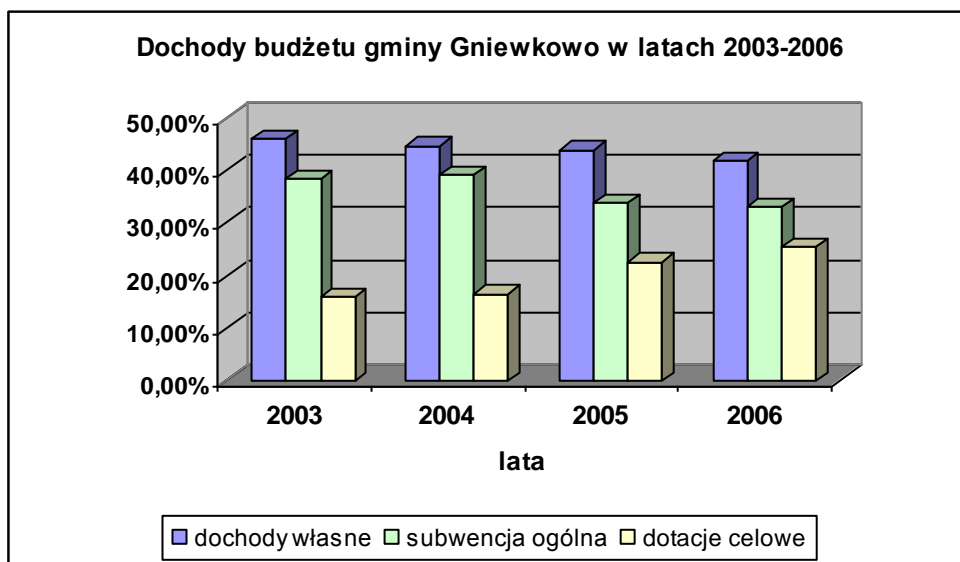
Struktura dochodów.

Dane dotyczące zmiany struktury poszczególnych dochodów budżetu gminy Gniewkowo w latach 2003-2006 przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Struktura dochodów budżetu gminy Gniewkowo w latach 2003-2006 (w %).

DOCHODY	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Dochody własne	45,90%	44,47%	43,74%	41,60%
Subwencja ogólna	38,29%	39,02%	33,74%	33,05%
Dotacje celowe	15,81%	16,51%	22,52%	25,35%
DOCHODY GMINY RAZEM	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Struktura dochodów gminy na przestrzeni analizowanych lat podlegała pewnym wahaniom. Udział dochodów własnych w ogólnych dochodach gminy corocznie zmniejszał się. Dochody te w roku 2003 stanowiły prawie 46% ogólnych dochodów gminy, zaś w roku 2006 było to już 41,6%. Dochody własne są źródłem finansowania zadań własnych danej jednostki samorządu terytorialnego i to na ich wysokość gmina ma możliwość oddziaływania. Im większy udział mają one w budżecie tym łatwiejszy i bardziej przewidywalny jest proces prognozowania budżetu. Wzrostowi dochodów własnych sprzyja wzrost lokalnej bazy ekonomicznej możliwy do osiągnięcia m.in. w wyniku realizacji inwestycji służących lokowaniu nowej oraz dalszemu

rozwojowi istniejącej działalności gospodarczej oraz rozwojowi mieszkalnictwa. Procesy te z kolei w dłuższym okresie czasu zwiększają bazę podatkową.

Udział subwencji w łącznych dochodach gminy malał z 38,29% w roku 2003, do 33,05% w roku 2006. Dotacje celowe corocznie zwiększały się, z 15,81% ogółu dochodów w 2003 roku, do 25,35% w roku 2006.

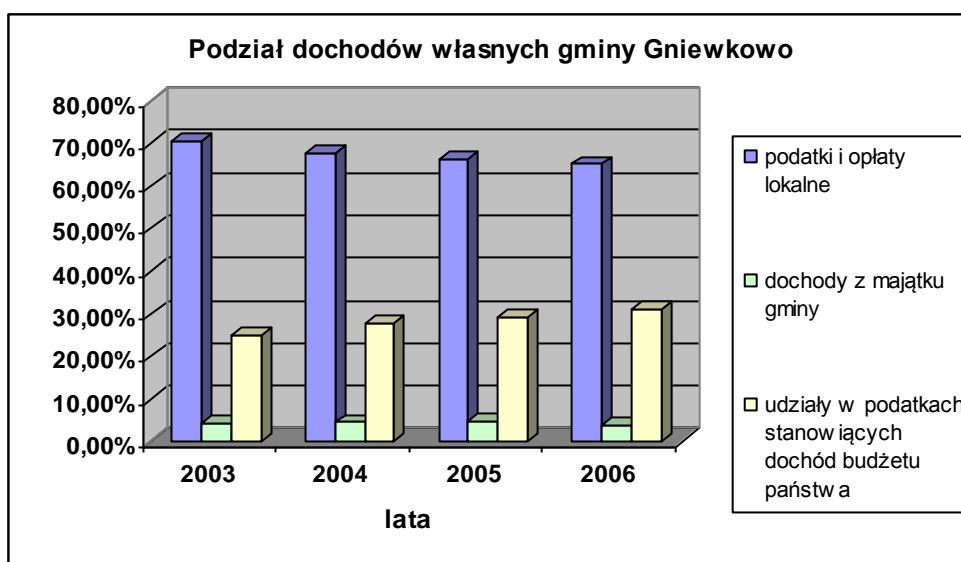
Dochody własne

W latach 2003-2006 wysokość dochodów własnych gminy systematycznie rosła – z 8 532 884 zł w 2003 r. do 10 619 045 zł w 2006 r. W strukturze tej kategorii dochodów największy udział odnotowały dochody z tytułu podatku od nieruchomości, co zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2. Udział poszczególnych kategorii dochodów w dochodach własnych gminy (w %).

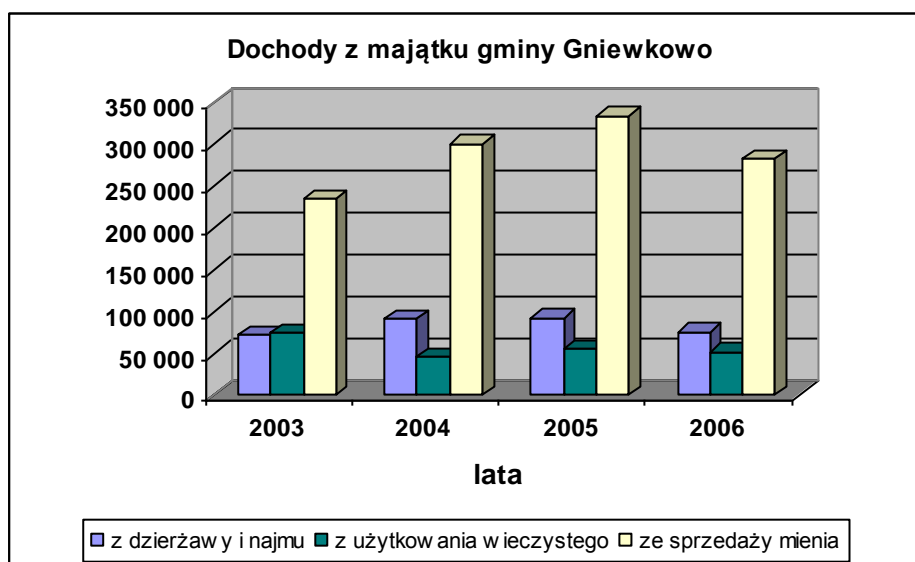
DOCHODY WŁASNE GMINY	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Podatki i opłaty lokalne	70,41%	67,61%	66,30%	65,08%
Podatek rolny	11,06%	9,83%	8,53%	7,84%
Podatek leśny	0,36%	0,32%	0,40%	0,44%
Podatek od nieruchomości	46,13%	46,26%	42,24%	43,47%
Podatek od środków transportowych	2,14%	1,89%	2,20%	2,26%
Podatek od posiadania psów	0,04%	0,04%	0,03%	0,05%
Podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	0,35%	0,13%	0,09%	0,10%
Podatek od spadków i darowizn	0,22%	0,23%	0,71%	0,41%
Podatek od czynności cywilnoprawnych	1,42%	1,47%	2,38%	1,78%
Opłata skarbową	0,63%	0,54%	0,65%	0,54%
Opłata administracyjna	0,23%	0,16%	0,17%	0,17%
Opłata targowa	0,31%	0,23%	0,24%	0,21%
Opłata eksploatacyjna	0,00%	0,08%	0,20%	0,09%
Pozostałe dochody	7,52%	6,43%	8,46%	7,72%
Dochody z majątku gminy	4,48%	4,56%	4,67%	3,86%
Z dzierżawy, najmu	0,85%	0,96%	0,90%	0,71%
Z użytkowania wieczystego	0,87%	0,47%	0,53%	0,49%
Ze sprzedaży mienia	2,76%	3,13%	3,24%	2,65%
Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	25,11%	27,83%	29,03%	31,06%
Podatek dochodowy od osób fizycznych	19,49%	22,25%	25,88%	28,78%
Podatek dochodowy od osób prawnych	5,62%	5,58%	3,15%	2,28%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

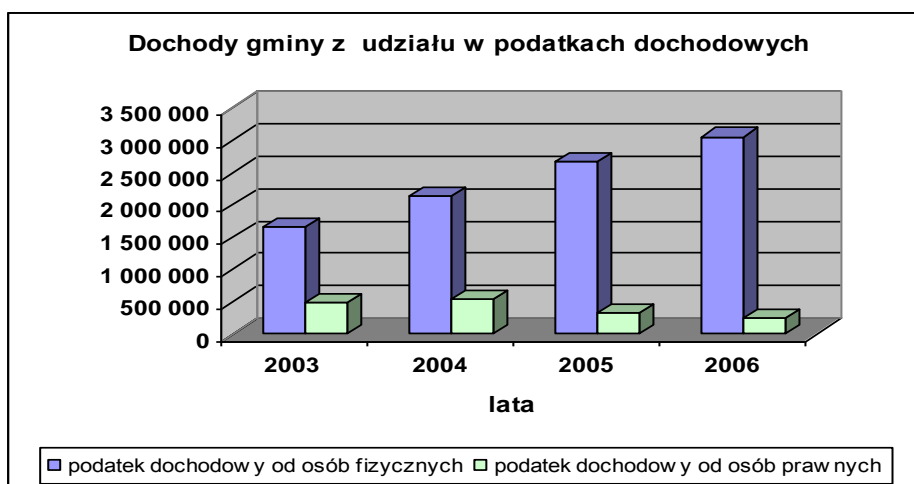

Wśród podatków i opłat lokalnych największy udział miał podatek od nieruchomości oraz podatek rolny. Kolejnym pod względem wielkości wpływem podatkowym był podatek od środków transportowych oraz od czynności cywilnoprawnych. Najniższe wpływy wśród podatków i opłat gmina otrzymywała z podatku od posiadania psów – jego wysokość kształtowała się na poziomie 0,04% dochodów własnych.

Kolejną kategorią dochodów własnych są dochody z majątku gminy, wśród których przeważają dochody ze sprzedaży mienia, stanowiące odpowiednio 2,76% dochodów własnych w 2003 r., 3,13% w 2004 r., 3,24% w 2005 r. oraz 2,65% w 2006 r.

W strukturze dochodów własnych istotną rolę odgrywają także udziały gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, których udział kształtował się na poziomie 25,11% dochodów własnych w roku 2003, do 31,06% w roku 2006. Wśród tych dochodów dominującą rolę odgrywają wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, których wielkość w 2006 roku wyniosła 3 748 112 zł.

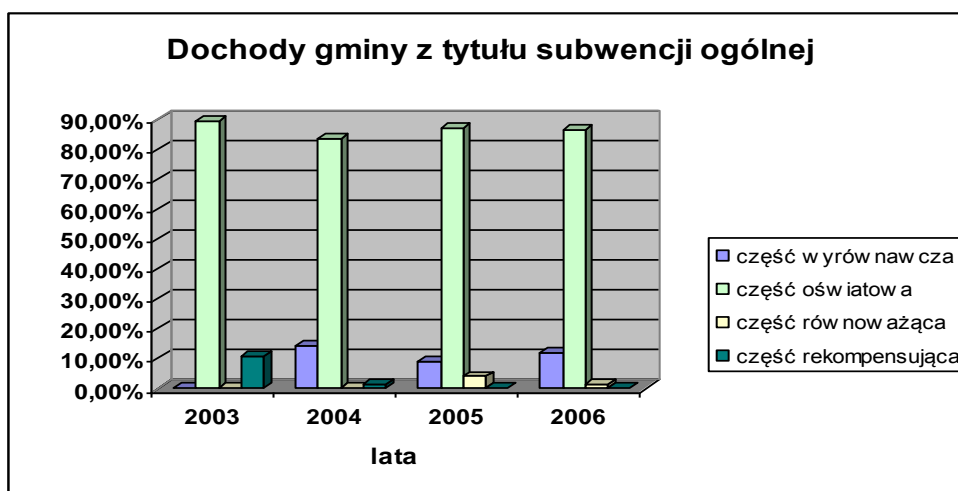
Subwencja ogólna

Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły w roku 2003 – 38,29% ogółu dochodów gminy Gniewkowo, zaś w roku 2006 – 33,05%. Podstawową część subwencji stanowiła subwencja oświatowa, co zaprezentowano w tabeli 3.

Tabela 3. Udział poszczególnych części subwencji w ogólnej kwocie tego dochodu (w %)

DOCHODY Z TYTUŁU SUBWENCJI	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Część wyrównawcza	0,14%	14,48%	9,09%	11,70%
Część oświatowa	89,01%	83,57%	86,83%	86,49%
Część równoważąca	0,00%	0,00%	4,08%	1,65%
Część rekompensująca	10,85%	1,60%	0,00%	0,00%
Środki na uzupełnienie dochodów gmin	0,00%	0,35%	0,00%	0,17%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Część oświatowa subwencji stanowiła w 2003 roku kwotę 6 336 500 zł i wzrosła do kwoty 7 296 422 zł w 2006 roku. W roku 2004 oraz 2006 gmina otrzymała środki na uzupełnienie dochodów w wysokości 29 808 zł oraz 14 093 zł.

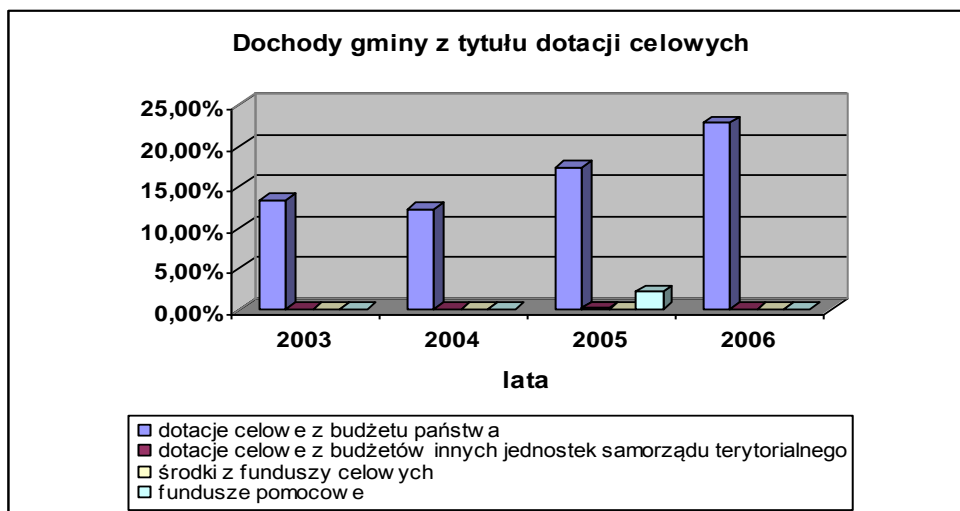
Dotacje celowe

Kolejną kategorię dochodów gminy stanowią dotacje celowe, w ramach których podstawowe znaczenie mają dotacje celowe z budżetu państwa, których wysokość rosła od kwoty 2 498 948 w 2003 roku do 5 831 866 zł w 2006 roku.

Tabela 4. Udział poszczególnych kategorii dotacji w dochodach gminy (w %).

DOCHODY Z DOTACJI	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Dotacje celowe z budżetu państwa	13,44%	12,32%	17,43%	22,85%
Dotacje celowe z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego	0,06%	0,00%	0,15%	0,01%
Środki z funduszy celowych	0,05%	0,04%	0,07%	0,05%
Fundusze pomocowe	0,00%	0,03%	2,20%	0,08%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Środki na inwestycje

Wśród dochodów gminy wyróżnić możemy także dotacje na inwestycje, które kształtowały się na poziomie 2,5% dochodów gminy Gniewkovo, co stanowiło odpowiednio w roku 2003 kwotę 419 293 zł, w roku 2004 – 888 294 zł, w 2005 – 628 228 zł i w 2006 – 721 000 zł.

1.2. Wydatki budżetu gminy Gniewkovo w latach 2003-2006.

Wydatki gminy Gniewkovo systematycznie rosły – z 18 826 467 zł w 2003 r. do 30 043 530 zł w 2006 r. W strukturze wydatków największy udział odnotowały wydatki na oświatę i wychowanie.

Tabela 5. Struktura wydatków gminy Gniewkovo w latach 2003-2006.

WYDATKI	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Rolnictwo i łowiectwo	69865	77401	39276	849016,02
Leśnictwo	500	2360	475	0
Rybołówstwo i rybactwo	0	0	0	0

Transport i łączność	239845	604705	1089313	858289,89
Turystyka	0	0	0	0
Gospodarka mieszkaniowa	39341	35573	292156	124899,42
Działalność usługowa	35304	45755	43707	74777,61
Administracja publiczna	2392524	2109724	2172304	2210345,94
Urzędy naczelných org. władzy państw., kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	49855	32831	89590	71815,46
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	124113	134029	173708	161310,25
Dochody od osób praw., fiz., i innych jednost. nie posiad. osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0	83933	86014	89970,92
Obsługa długu publicznego	78862	107368	105867	95351,86
Różne rozliczenia	0	0	857	0
Oświata i wychowanie	8522789	11335888	12685513	13769949,52
Ochrona zdrowia	145772	161616	147174	170589,37
Pomoc społeczna	2770884	3398166	4790354	6349586,97
Edukacyjna opieka wychowawcza	1317994	193947	290320	417228,54
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2232877	2380251	1454519	1604953,86
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	672695	925961	963333	820553,65
Kultura fizyczna i sport	133247	173342	170000	190783,05
Wydatki gminy ogółem	18826467	21802850	24594480	27859422,33

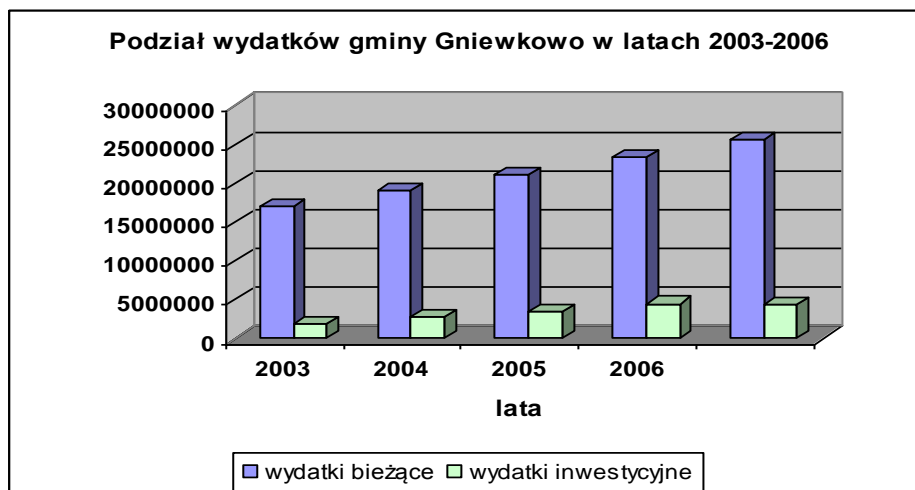
Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Wydatki gminy Gniewkowo w podziale na bieżące i inwestycyjne przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Wydatki gminy Gniewkowo w latach 2003-2006, w podziale na bieżące i inwestycyjne.

WYDATKI	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Wydatki bieżące	17026151	19100287	21199484	23411696,95
Wydatki inwestycyjne	1800316	2702563	3394996	4447725,38
Wydatki gminy ogółem	18826467	21802850	24594480	27859422,33

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

W strukturze wydatków budżetowych gminy można zauważyć następujące relacje i proporcje:

- w całym analizowanym okresie największa część środków finansowych kierowana była na cele oświaty i wychowania (od 45,27% w 2003 r. do 49,43% wszystkich wydatków w 2006 r.). Dla zachowania pełnej porównywalności wielkości wydatków oświatowych należy uwzględnić również wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą. Ich udział w strukturze wydatków nie był jednak wysoki i kształtował się od 7% w roku 2003 do 1,50% w 2006 r. Należy stwierdzić, że w dłuższym okresie należy dążyć do zapobieżenia nadmiernemu wzrostowi tej grupy wydatków. Racjonalizacji wydatków służą analizy ekonomiczne wykazujące jednostkowe koszty funkcjonowania poszczególnych placówek oświatowych. Z punktu widzenia gospodarowania całym budżetem koncentracja wydatków w jednej branży może mieć długookresowo negatywny wpływ na poziom zaspokojenia potrzeb w innych sferach funkcjonowania gminy;
- na uwagę zasługuje zwiększająca się kwota wydatków na potrzeby opieki społecznej. Udział tej grupy wydatków wzrósł z 14,72% w 2003 r. do 22,79% w 2006 r. Wprawdzie podstawowym źródłem finansowania tych wydatków były dotacje budżetu państwa przekazywane na realizację zadań zleconych, jednak z upływem czasu zwiększał się także zakres zadań finansowanych środkami własnymi budżetów gmin. Jak wykazuje praktyka, środki przekazywane w formie dotacji nie pokrywały rzeczywistych kosztów świadczonych usług. Ponadto należy zakładać, analizując zachodzące zmiany demograficzne, że udział tej grupy wydatków w ogólnej kategorii wydatków będzie wykazywał w dłuższym okresie czasu tendencję rosnącą;
- znaczny udział w wydatkach gminy miały wydatki związane z funkcjonowaniem administracji publicznej, wynosiły one odpowiednio 12,71% w 2003 r., 9,68% w 2004 r., 8,83% w 2005 r. oraz 7,93% w 2006 r.;
- wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska kształtowały się na poziomie 12% w 2003 r. i malały. W roku 2006 wynosiły 5,76% ogółu wydatków;
- wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego kształtowały się na poziomie 3 – 4 % ogółu wydatków;
- wydatki związane z transportem i łącznie wzrastały. W roku 2003 wynosiły 1,27% ogółu, zaś w roku 2006 – 3,08%;
- nieco poniżej 1% kształtowały się wydatki ponoszone na: bezpieczeństwo i ochronę przeciwpożarową, ochronę zdrowia, kulturę fizyczną i sport;
- wydatki związane z obsługą długu publicznego kształtowały się na poziomie 0,4% ogółu wydatków;
- w analizowanym okresie udział procentowy wydatków na inwestycje ulegał zwiększaniu i wynosił odpowiednio 9,6% w 2003 r., 12,4% w 2004 r., 13,8% w 2005 r. oraz 16% w 2006 r.

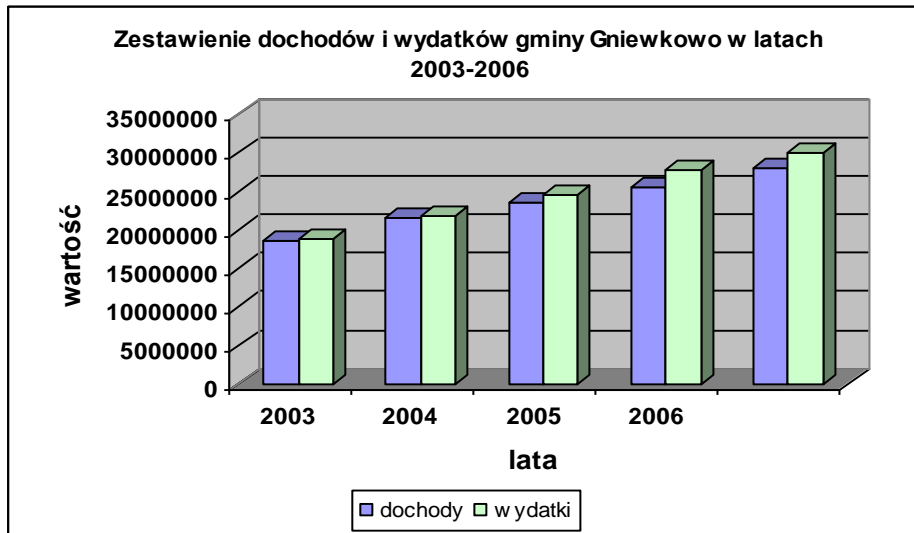
1.3. Wyniki budżetów gminy w latach 2003-2006.

W tabeli 7 przedstawiono wielkość wydatków budżetowych na tle dochodów gminy w latach 2003-2006.

Tabela 7. Wyniki budżetów gminy w latach 2003-2006.

WYDATKI	LATA			
	2003	2004	2005	2006
Dochody gminy	18 591 075	21 559 876	23 539 782	25 526 666
Wydatki gminy	18 826 467	21 802 850	24 594 480	27 859 422
Wynik	- 235 392	- 242 974	- 1 054 698	- 2 332 756

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Jak widać na powyższym zestawieniu w latach 2003-2006 gmina osiągała deficyt budżetowy.

2. Założenia do prognozy dochodów i wydatków gminy.

Cel opracowania prognoz finansowych

Proces planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego pomaga określić ich możliwości inwestycyjne oraz zdolność do zaciągania i obsługi zobowiązań finansowych. Dzięki temu dana jednostka jest w stanie przewidzieć przyszłe konsekwencje decyzji podejmowanych obecnie i podejmować je w bardziej świadomy sposób.

Metodyka opracowania prognoz finansowych

Pojęcia „prognozy” i „prognozowania” nie są jednoznacznie zdefiniowane. Przyjmuje się, że prognozowanie to racjonalne, naukowe przewidywanie przyszłych zdarzeń. Z kolei jako prognozę rozumie się sąd spełniający następujące właściwości:

- sformułowany z wykorzystaniem dorobku nauki,
- odnoszący się do określonej przyszłości,
- weryfikowalny empirycznie,
- niepewny, ale akceptowalny.

Budowa prognozy składa się z kilku etapów, wśród których wyróżnia się:

- sformułowanie zadania prognostycznego,
- podanie przesłanek prognostycznych,
- wybór metody prognozowania,
- wyznaczenie prognozy,
- ocena dopuszczalności prognozy,
- weryfikacja prognozy.

W ramach Wieloletniego Planu Inwestycyjnego zastosowano wyżej sformułowane zasady.

Trafność prognozy

Oceny trafności prognozy będzie można dokonać dopiero po upływie okresu, na który została sformułowana, w momencie, gdy znane będą faktyczne wielkości prognozowanych danych.

Wskaźnik przewidywanej inflacji

Biuro Inwestycji i Cykli Ekonomicznych (BIEC) sygnalizuje, że wskaźnik przyszłej inflacji wzrósł kolejny miesiąc z rzędu, co może oznaczać, że dynamika inflacji może przyspieszyć.

Głównymi czynnikami presji na wzrost cen są obecnie:

- wysokie wykorzystanie mocy produkcyjnych w przedsiębiorstwach;
- dynamicznie rosnące zadłużenie sektora publicznego (w ostatnim roku wzrosło realnie o około 8%) i gospodarstw domowych;
- dynamicznie rosnące płace;
- dynamicznie rosnąca konsumpcja.

Nie bez znaczenia na ewentualny wzrost inflacji pozostaje 7% wzrost PKB. Jak uważają ekonomiści polityka pieniężna w okresie wzrostu jest trudniejsza, a w Polsce obecnie występuje wzrost większy niż wskazywałby na to potencjał.

W kwietniu 2007 roku Rada Polityki Pieniężnej podniosła wysokość stopy referencyjnej o 0,25 pkt. Należy to traktować jako zły sygnał dla przedsiębiorstw i gospodarki. Jednak sama wysokość podwyżki nie powinna mieć jeszcze jakiegoś znaczącego wpływu.

Cel inflacyjny RPP to 2,5 proc. z możliwymi odchyleniami w przedziale 1,5-3,5 proc. Analitycy finansowi spodziewają się podwyżki stóp o kolejne 0,25 punktu już w lipcu.

Biorąc pod uwagę przytoczone wyżej fakty, w niniejszej prognozie zakłada się jako perspektywnie bezpieczną inflację na poziomie 3% dla każdego analizowanego roku.

Wielkość bazowa

Jako wielkość bazową do projekcji dochodów i wydatków w latach 2007-2013 przyjmuje się planowaną wielkość budżetu w roku 2007.

2.1. Założenia zmian dochodów budżetowych.

Dochody z podatków i opłat lokalnych

Podstawą dochodów własnych budżetu gminy Gniewkowo są podatki i opłaty lokalne. Gmina planuje, że w roku 2007 stanowią one będą około 63% dochodów własnych gminy. Największy wpływ na kształtowanie się dochodów z tego tytułu ma podatek od nieruchomości (na poziomie 40% dochodów własnych) oraz podatek rolny (około 8,3% dochodów własnych). Zakłada się, że w dalszym ciągu gmina będzie czerpać największe korzyści z tych podatków.

Tabela 8. Projekcja dochodów z tytułu podatków i opłat lokalnych w latach 2007 – 2015 .

DOCHODY (dane w PLN)	LATA								
	2007/ plan	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podatki i opłaty lokalne	7225687	7405190	7554001	7591203	7715158	7862304	8010281	8160281	8310281
Podatek rolny	955 000	983650	1013160	1033423	1033423	1054091	1075173	1097173	1119873
Podatek leśny	45 800	45 800	45 800	45 800	45 800	45 800	45 800	45 800	45 800
Podatek od nieruchomości	4730000	4871900	4969338	4969338	5068725	5170099	5273501	5379101	5486901
Podatek od środków transportowych	230 000	236900	244007	244007	251327	258867	266633	274633	282863
Podatek od posiadania psów	4 500	0	0	0	0	0	0	0	0
Podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	8000	0	0	0	0	0	0	0	0
Podatek od spadków i darowizn	98889	100867	102884	104942	107041	109181	111365	113590	115858
Podatek od czynności cywilnoprawnych	190000	193800	197676	203606	209714	216006	220326	225326	231326
Opłata skarbową	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000
Opłata administracyjna	16500	16500	16500	16500	16500	16500	16500	16500	16500
Opłata targowa	18000	18000	18000	18000	18000	18000	18000	18000	18000
Opłata eksploatacyjna	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
Pozostałe dochody	877498	886273	895136	904087	913128	922259	931482	940795	950198

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Podatek od nieruchomości

Jego podatnikami są osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne, jeżeli są:

- * właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych,
- * posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych,
- * użytkownikami wieczystych gruntów,
- * posiadaczami nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiotem opodatkowania są: grunty, budynki lub ich części oraz budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Podstawą opodatkowania jest powierzchnia gruntów wyrażona w metrach kwadratowych lub hektarach, powierzchnia użytkowa budynku lub jego część wyrażona w m².

Z tytułu podatku od nieruchomości planowany jest w roku 2007 dochód w wysokości 4 730 000 zł. Według założeń Urzędu Miejskiego w Gniewkowie kwota tego podatku będzie corocznie wzrastała. W roku 2008 planowany jest 3% wzrost dochodów z tego tytułu w stosunku do roku poprzedniego. W roku 2009 wzrost o 2%, w roku 2010 utrzymanie dochodu na poziomie roku 2009, następnie coroczny 2% wzrost.

Dochody z tego tytułu będą kształtowały się w latach 2008-2013 na poziomie 41% dochodów własnych gminy.

Podatek rolny

Podatnikami podatku rolnego są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne oraz jednostki organizacyjne i spółki nie posiadające osobowości prawnej, które są:

- * właścicielami gruntów,
- * posiadaczami samoistnymi gruntów,
- * użytkownikami wieczystymi gruntów,
- * posiadaczami gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Podatkiem rolnym są opodatkowane grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Z tego opodatkowania wyłączone są grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza (grunty te są obciążone innymi podatkami – leśnym lub od nieruchomości).

Podstawę opodatkowania stanowi:

- dla gruntów gospodarstw rolnych – liczba hektarów przeliczeniowych, ustalanych na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów i budynków oraz zaliczenia do okręgu podatkowego.
- dla pozostałych gruntów – liczba hektarów (rzeczywistych) wynikająca z ewidencji gruntów i budynków.

Z tytułu podatku rolnego planowany jest w roku 2007 dochód w wysokości 955 000 zł. Według założeń Urzędu Miejskiego w Gniewkowie kwota tego podatku będzie corocznie wzrastała. W roku 2008 planowany jest 3% wzrost dochodów z tego tytułu w stosunku do roku poprzedniego. W roku 2009 wzrost o 2%, w roku 2010 utrzymanie dochodu na poziomie roku 2009, a następnie coroczny 2% wzrost.

W związku z powyższym, dochody z podatku rolnego utrzymają się na poziomie 8,3% dochodów własnych gminy.

Podatek od środków transportowych

Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne oraz osoby prawne, które są właścicielami środków transportowych. Przedmiotem opodatkowania są cztery kategorie środków transportowych:

- samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej od 3,5 tony,
- ciągniki siodłowe i balastowe przystosowane do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 tony,
- przyczepy i naczepy, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton,
- autobusy.

Według założeń gminy Gniewkowo dochody z tego tytułu wyniosą w roku 2007 - 230 000 zł. Planowany jest wzrost kwot z podatku od środków transportowych. W roku 2008 i 2009

wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 3%, w roku 2010 utrzymanie wysokości na poziomie roku 2009, następnie coroczny 3% wzrost.

Dochody z podatku od środków transportowych będą wynosiły ponad 2% dochodów własnych gminy.

Podatek od czynności cywilnoprawnych

Pobór podatku od czynności cywilnoprawnych związany jest z dokonywaniem określonych czynności o charakterze cywilnoprawnym oraz wydawaniem i zawieraniem innych aktów wywołujących skutki analogiczne do czynności cywilnoprawnych.

Podatek od czynności cywilnoprawnych będzie kształtował się na poziomie 1,7% dochodów własnych. Planuje się jego wzrost o 2% w roku 2008 i 2009, następnie w kolejnych latach wzrost o 3%.

Pozostałe środki z podatków i opłat lokalnych będą posiadały niewielki wpływ na kształtowanie się poziomu dochodów własnych gminy. Przyjęto dla nich następujące założenia:

- podatek leśny – utrzymanie na poziomie roku 2007;
- podatek od spadków i darowizn – coroczny wzrost o 2%;
- opłata skarbową – utrzymanie na poziomie roku 2007;
- opłata administracyjna – utrzymanie na poziomie roku 2007;
- opłata targowa – utrzymanie na poziomie 2007;
- opłata eksploatacyjna – utrzymanie na poziomie 2007;
- pozostałe dochody z podatków i opłat – wzrost o 1%.

Dochody z majątku gminy

Dzięki majątkowi gmina może pozyskiwać środki pieniężne:

- z tytułu najmu i dzierżawy nieruchomości;
- z użytkowania wieczystego;
- ze sprzedaży mienia.

Tabela 9. Projekcja dochodów z majątku gminy w latach 2007 - 2015.

DOCHODY (dane w PLN)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody z majątku gminy	249 460	780 000	7 100 000	700 000	595 000	493 000	539 000	391 000	292 000
z dzierżawy i najmu	64 460	70 000	75 000	80 000	80 000	83 000	84 000	86000	88000
z użytkowania wieczystego	40 000	30 000	25 000	20 000	15 000	10 000	5 000	5000	4000
ze sprzedaży mienia	145 000	680 000	7000 000	600 000	500 000	400 000	450 000	300000	200000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Według powyższego zestawienia zakłada się, iż dochody z majątku gminy będą wynosiły w roku 2007 około 2,2% dochodów własnych gminy. Z tego największy przychód gmina uzyska ze sprzedaży mienia.

Gmina planuje zwiększać dochody z tego tytułu do roku 2009, następnie sprzedaż mienia będzie przyjmować tendencję spadkową,

Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa

Gmina posiada swój udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, czyli we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych.

Tabela 10. Prognoza dochodów z udziału we wpływach z podatku dochodowego.

DOCHODY (dane w PLN)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3998112	4110555	4226372	4305899	4387017	4469758	4554153	4640653	4729553
podatek dochodowy od osób fizycznych	3748112	3860555	3976372	4055899	4137017	4219758	4304153	4390753	4479705
podatek dochodowy od osób prawnych	250000	250000	260000	280000	300000	320000	340000	360000	380000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Gmina otrzymuje udział w wysokości proporcjonalnej do poziomu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na jej obszarze w stosunku do globalnej wysokości wpływów osiąganych w całym kraju.

W procesie kształtowania prognozy dochodów z tytułu podatku od osób fizycznych założono ich coroczny wzrost. W roku 2008 i 2009 planuje się wzrost o 3%, zaś od 2010 roku wzrost o 2% w stosunku do roku poprzedniego. Dochody te będą wynosiły od roku 2007 około 33% dochodów własnych gminy.

Gmina może wpływać na wysokość dochodów z udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych poprzez utrzymanie dyscypliny meldunkowej, regulowanie stanu prawnego nieruchomości, podejmowanie uchwał w sprawie planów zagospodarowania przestrzennego (dokonywanie pomiarów geodezyjnych, realizację inwestycji infrastrukturalnych, podejmowanie decyzji, które będą sprzyjać osiedlaniu się osób fizycznych).

Podatek dochodowy od osób prawnych

Możliwość uzyskania dochodów z tego tytułu posiadają te gminy, w których podatnik ma siedzibę firmy. Gdy podatnik posiada zakłady (oddziały) położone na obszarze gmin innych niż właściwa dla jego siedziby, to część dochodów z tytułu udziału w podatku przekazywana jest do budżetów gmin, na których obszarze zakłady się znajdują. Podział odbywa się proporcjonalnie do liczby osób zatrudnionych u podatnika na podstawie umowy o pracę.

Gmina Gniewkowo posiada stosunkowo niewielkie wpływy z udziału w tym podatku. Zakłada się utrzymanie ich na poziomie roku 2007.

Gmina może wpływać na wzrost tego podatku tworząc korzystne warunki do podejmowania działalności gospodarczej, by na jej terytorium powstało jak najwięcej zakładów (oddziałów).

Subwencja

Subwencja ogólna jest:

- formą uzupełnienia dochodów własnych, które z różnych powodów nie są dopasowane do poziomu wydatków ponoszonych przez gminy;
- pełni funkcję wspierania tych gmin, które mają ograniczony dostęp do źródeł dochodów własnych;
- jest instrumentem gwarantowania bieżącej płynności jednostek.

Zakłada się, że w roku 2007 dochody z subwencji ogólnej będą stanowiły ponad 34% wszystkich dochodów gminy. Planuje się, iż udział dochodów z subwencji ogólnej będzie się zwiększał w ogólnych dochodach gminy (w roku 2015 może wynieść prawie 37% ogółu dochodów).

Tabela 11. Projekcja dochodów z subwencji.

DOCHODY (dane w PLN)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Subwencja ogólna	9904962	10283742	10677182	11085855	11510357	11951303	12409343	12885153	13379424
część wyrównawcza	1425267	1468025	1512065	1557427	1604150	1652275	1701843	1752899	1805486
część oświatowa	8321418	8654274	9000445	9360463	9734882	10124277	10529248	10950418	11388435
część równoważąca	158277	161443	164672	167965	171325	174751	178252	181836	185503

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Część oświatowa subwencji ogólnej

Podstawę subwencji ogólnej stanowi część oświatowa. Wysokość subwencji oświatowej ustalana jest przy uwzględnieniu:

- liczby uczniów w szkołach i placówkach,
- typów i rodzajów szkół i placówek prowadzonych przez gminę,
- stopni awansu zawodowego nauczycieli.

W roku 2007, który przyjęty został jako rok bazowy, planuje się, że wysokość subwencji oświatowej wyniesie prawie 84% dochodu z subwencji. Stanowi to prawie 29% ogólnych dochodów gminy.

Gmina planuje coroczny wzrost wysokości subwencji oświatowej o 4%. Biorąc pod uwagę analizę wszystkich dochodów gminy, kwoty z tego tytułu mogą wynosić w roku 2015 około 40% wszystkich dochodów gminy.

Należy zwrócić uwagę, iż w związku z przewidywaną zwiększającą się liczbą uczniów w szkołach (zwłaszcza w latach 2014-2015) wzrost subwencji oświatowej może być bardziej dynamiczny.

Tabela 12. Prognozowana liczba uczniów w szkołach w latach 2007 – 2015 .

Prognozowana liczba uczniów w szkołach	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Szkoły podstawowe	1088	1081	1057	1030	1007	995	1003	1080	1090
Gimnazja	647	596	556	512	522	510	506	565	570
Szkoły ponadgimnazjalne	111	129	130	125	117	133	124	135	131
OGÓLEM	1846	1806	1743	1667	1646	1638	1633	1780	1791

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

W przypadku części wyrównawczej subwencji, założono coroczny 3% wzrost tej części dochodów, zaś przy części równoważącej założono 2% wzrost.

Dotacje celowe

Tabela 13. Prognoza dochodów z tytułu dotacji celowych.

DOCHODY (dane w PLN)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dotacje celowe	6516998	6777678	6981008	7190438	7406151	7628336	6516998	6712507,94	6913883,18
Dotacje celowe z budżetu państwa	6516998	6777678	6981008	7190438	7406151	7628336	6516998	6712507,94	6913883,18
Dotacje celowe z budżetów innych jst	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki z funduszy celowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Dotacje celowe z budżetu państwa

Dotacje celowe z budżetu państwa stanowią wydatek budżetu państwa przeznaczony na finansowanie lub dofinansowanie konkretnego zadania realizowanego przez jednostki samorządu. Cechami istotnymi tych dotacji są: bezzwrotność, nieodpłatność oraz cel, jakim jest realizacja interesu publicznego.

Według założeń Urzędu Miejskiego w Gniewkowie dotacje z tego tytułu wyniosą w roku 2007 około 22,3% wszystkich dochodów gminy. Planuje się coroczne zwiększanie tej kwoty, w latach 2008 i 2009 o 4%, natomiast w kolejnych latach corocznie o 3%.

Dotacje celowe z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego

Ze względu na okazjonalne występowanie tej kategorii dochodów w budżecie gminy w ramach prognozy nie przewidziano dochodów w tego tytułu.

Środki z funduszy celowych

Ze względu na okazjonalne występowanie tej kategorii dochodów w budżecie gminy w ramach prognozy nie przewidziano dochodów w tego tytułu.

Tabela 14. Prognozowana wielkość dochodów w latach 2007 – 2015.

DOCHODY (dane w PLN)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody własne	11473259	12295745	18880373	12597102	12697175	12825062	13103 434	5 031 653	5 021 553
subwencje	9904962	10283742	10677182	11085855	11510357	11951303	12409343	12885153	13379424
dotacje celowe	6516998	6777678	6981008	7190438	7406151	7628336	6516998	6712507,94	6913883,18
DOCHODY OGÓLEM	27895219	29357165	36538563	30873395	31613683	32404701	32029775	24629313,94	25314860,18

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Możliwości zwiększania dochodów

W celu zwiększania dochodów własnych gminy należy w sposób konsekwentny zmniejszać liczbę i kwoty zwolnień z różnych kategorii podatkowych. Konieczna jest także aktywna polityka ściągania zaległości podatkowych we współpracy z Urzędem Skarbowym oraz aktywne pobieranie opłat. Pożądane jest uchwalanie co roku maksymalnych stawek podatkowych, które pozwoliłyby na sukcesywne podnoszenie dochodów własnych gminy. Proponuje się stworzenie kompleksowego programu zwiększania liczby ludności gminy Gniewkowo oraz podjęcie strategicznych działań mających na celu przyciągnięcie jak największej ilości inwestorów.

Dodatkową możliwością zwiększania dochodów na rozwój gminy są środki pozyskiwane z funduszy pomocowych, głównie unijnych.

2.2. Założenia zmian wydatków budżetowych.

Poziom wydatków gminy zależy od zakresu zadań i obowiązków, które ustawowo należą do zadań gminy.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74) w art. 7 mówi, iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki terenami i ochrony środowiska,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) oświaty, w tym szkół podstawowych, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i in. placówek upowszechniania kultury,
- 10) kultury fizycznej, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych,

- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,
- 14) porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych
- 16) zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej.

Tabela 15. Planowany wzrost wydatków bieżących w poszczególnych działach.

WYDATKI (planowany wzrost w %)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo i łowiectwo	197200	3%	3%	0%	2%	1%	2%	3%	3%
Leśnictwo	3000	0%	2%	-	2%	1%	1%	1%	1%
Dostarczanie wody	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Transport i łączność	1229000	6%	3%	3%	4%	3%	3%	3%	3%
Turystyka	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Gospodarka mieszkaniowa	450000	5%	5%	0%	3%	3%	2%	2%	2%
Działalność usługowa	104000	2%	2%	0%	2%	2%	1%	1%	2%
Administracja publiczna	2805978	5%	4%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Bezpieczeństwo publiczne I ochrona przeciwpożarowa	309257	3%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	3%
Obsługa długu publicznego	183939	15%	20%	45%	45%	45%	45%	25%	10%
Różne rozliczenia	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Oświata i wychowanie	14439960	4%	4%	4%	5%	5%	6%	6%	4%
Ochrona zdrowia	161000	2%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Pomoc społeczna	6614031	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	3%
Edukacyjna opieka wychowawcza	369283	4%	4%	3%	3%	3%	2%	2%	2%
Urzędy naczelnych organów władzy	3250	1%	2%	4%	0%	0%	0%	0%	0%
Dochody od osób fiz., praw. i innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	114400	2%	3%	1%	2%	1%	1%	1%	1%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1722612	0%	2%	3%	2%	1%	2%	2%	2%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	921620	5%	5%	5%	4%	4%	3%	3%	2%
Kultura fizyczna i sport	415000	-	0%	3%	2%	2%	2%	2%	2%

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Tabela 16. Prognoza wydatków gminy Gniewkowo na lata 2007 – 2015.

WYDATKI (planowany wzrost w %)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo i łowiectwo	197200	203116	209209	209209	213394	215528	219838	226433	233226
Leśnictwo	3000	3000	3060	3060	3121	3152	3184	3216	3248
Dostarczanie wody	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport i łączność	1229000	1302740	1341822	1382077	1437360	1480481	1524895	1570642	1617761
Turystyka	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gospodarka mieszkaniowa	450000	472500	496125	496125	511009	526339	536866	547603	558555
Działalność usługowa	104000	106080	108202	108202	110366	112573	113699	114836	117132
Administracja publiczna	2805978	2946277	3064128	3125411	3187919	3251677	3316711	3383045	3450706
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	309257	318535	324905	331404	338032	348173	358618	369376	380458
Obsługa długu publicznego	183939	211530	253836	368062	533690	773850	1122083	1402604	1542864
Różne rozliczenia	0								
Oświata i wychowanie	14439960	15017558	15618261	16242991	17055141	17907898	18982372	20121314	20926166
Ochrona zdrowia	161000	164220	169147	169147	169147	169147	169147	169147	169147
Pomoc społeczna	6614031	6878592	7153736	7439885	7663082	7892974	8129764	8373657	8624866
Edukacyjna opieka wychowawcza	369283	384054	399416	411399	423741	436453	445182	454086	463168
Urzędy naczelnych organów władzy	3250	3250	3283	3 348	3482	3482	3482	3482	3482
Dochody od osób fiz., praw. i innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	114400	116688	120189	121391	123818	125057	126307	127570	128846
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1722612	1722612	1757064	1809776	1845972	1864431	1901720	1939754	1978550
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	921620	1722612	1757064	1809776	1845972	1864431	1901720	1939754	1978550
Kultura fizyczna i sport	415000	207500	207500	213725	217999,5	222359,5	226806,7	231342,8	235969,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Z zestawienia wynika, że największa część środków kierowana będzie na wydatki związane z oświatą i wychowaniem. W roku 2007 planuje się je na poziomie 48% wszystkich wydatków. Następne w kolejności są wydatki na pomoc społeczną (około 22% ogółu) oraz wydatki na administrację publiczną (ponad 9%).

Oświata i wychowanie

W myśl ustawy o systemie oświaty, gmina ponosi wydatki na:

- prowadzenie przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów,
- przeprowadzanie remontów i zadań inwestycyjnych,
- obsługę administracyjną, finansową, organizacyjną,
- zapewnianie pomocy dydaktycznych,
- organizację dojazdów,
- utrzymanie bibliotek, świetlic, gabinetów lekarskich, sal gimnastycznych.

Gmina Gniewkowo główne środki kieruje na wynagrodzenia pracowników placówek oświatowych oraz utrzymanie szkół.

Biorąc pod uwagę wysokość subwencji oświatowej oraz poziom wydatków w dziale „Oświata i wychowanie”, należy stwierdzić, że dochody z tytułu subwencji nie pokrywają w pełni wydatków na cele oświatowe na terenie gminy. Gmina zmuszona jest do uzupełnienia brakującej kwoty z dochodów własnych.

W celu ograniczenia wydatków z tego tytułu, należy rozważyć możliwość redukcji kosztów poprzez np. zmniejszenie liczby pracowników placówek oświatowych, czy też zamknięcie jednej ze szkół. Tylko racjonalizacja placówek oświatowych umożliwi ich finansowanie zgodnie z wymogami i zapewni prawidłowy przebieg procesu dydaktycznego oraz wstrzyma wzrastające z roku na rok niszczenie bazy lokalowej, spowodowane brakiem środków finansowych na zachowawcze remonty.

Pomoc społeczna

Z ustawy o pomocy społecznej wynika obowiązek gminy do prowadzenia domów pomocy społecznej, udzielania schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, prowadzenie żłobków.

W gminie Gniewkowo środki pomocy społecznej kierowane są głównie na wypłatę świadczeń społecznych.

Z perspektywy minionych lat wiadomo, że środki przekazywane w formie dotacji na pomoc społeczną nie pokrywają rzeczywistych kosztów świadczonych usług. Ponadto należy zakładać, analizując zachodzące zmiany demograficzne, że udział tej grupy wydatków w ogólnej kategorii wydatków będzie wykazywał w dłuższym okresie czasu tendencję rosnącą.

Tabela 17. Procentowy udział wydatków w poszczególnych latach.

WYDATKI (dane w %)	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo i łowiectwo	0,66%	0,65%	0,65%	0,63%	0,62%	0,61%	0,61%	0,61%	0,61%
Leśnictwo	0,01%	0,01%	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Dostarczanie wody	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Transport i łączność	4,09%	4,20%	4,17%	4,15%	4,19%	4,22%	4,26%	4,22%	4,26%
Turystyka	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Gospodarka mieszkaniowa	1,50%	1,52%	1,54%	1,49%	1,49%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Działalność usługowa	0,35%	0,34%	0,34%	0,32%	0,32%	0,32%	0,32%	0,32%	0,32%
Administracja publiczna	9,34%	9,50%	9,51%	9,38%	9,30%	9,28%	9,26%	9,28%	9,26%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,03%	1,03%	1,01%	0,99%	0,99%	0,99%	1,00%	0,99%	1,00%
Obsługa długu publicznego	3,00%	8,00%	18,00%	19,00%	16,00%	17,00%	16,00%	17,00%	16,00%
Różne rozliczenia	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Oświata i wychowanie	48,06%	48,40%	48,48%	48,73%	48,81%	48,69%	48,57%	48,69%	48,57%
Ochrona zdrowia	0,54%	0,53%	0,53%	0,51%	0,49%	0,48%	0,47%	0,48%	0,47%
Pomoc społeczna	22,01%	22,17%	22,21%	22,32%	22,35%	22,52%	22,69%	22,52%	22,69%
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,23%	1,24%	1,24%	1,23%	1,24%	1,25%	1,24%	1,25%	1,24%
Urzędy naczelnych organów władzy	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Dochody od osób fiz., praw. i innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,38%	0,38%	0,37%	0,36%	0,36%	0,36%	0,35%	0,36%	0,35%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,73%	5,55%	5,45%	5,43%	5,39%	5,32%	5,31%	5,32%	5,31%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,07%	3,12%	3,15%	3,14%	3,11%	3,11%	3,07%	3,11%	3,07%
Kultura fizyczna i sport	1,38%	0,67%	0,64%	0,64%	0,64%	0,63%	0,63%	0,63%	0,63%

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Możliwości zmniejszania wydatków

W celu zmniejszania wydatków gminy Gniewkowo niezbędna jest elastyczna strategia rozwoju poszczególnych dziedzin działalności i zadań gminy. Pożądanym byłby program oszczędnościowy w wydatkach bieżących w każdej dziedzinie finansów gminy.

Wskazane jest wdrożenie wielokierunkowej analizy kondycji ekonomicznej gminy. Warto rozważyć wdrożenie kompleksowego programu zwiększenia efektywności wydatków bieżących drogą np. wdrożenia budżetu zadaniowego.

3. Analiza zdolności finansowej gminy w latach 2007-2015.

Prognoza dochodów i wydatków bieżących gminy pozwala na określenie przewidywanej kwoty nadwyżki operacyjnej (środków dostępnych na inwestycje i obsługę zadłużenia). Kategoria ta jest podstawowym miernikiem finansowego potencjału gminy i stwarza ramy dla prowadzonej przez nią polityki inwestycyjnej.

3.1. Wyniki prognozy dochodów i wydatków gminy na lata 2007-2015

Gmina ze względu na kompetencje i wielkość dochodów nie ma większych możliwości na realizację inwestycji. Niemniej jednak efektywne wydatkowanie środków na realizację zadań bieżących daje możliwości inwestowania.

Tabela 18. Wyniki prognozy dochodów i wydatków gminy na lata 2007 – 2015.

WYNIK	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody (bez środków na inwestycje)	28024530	28196173	29100260	29813761	30636937	31507038	32402540	33374616	34375855
wydatki (bez obsługi długu publicznego)	29859591	30814456	31992198	33110792	34046222	34805563	35582141	36115873	36657611
NADWYŻKA / DEFICYT	-1835061	-2618283	-2891938	-3297031	-3409285	-3298525	-3179601	-2741257	-2281756

Źródło: Opracowania własne.

W wyniku przeprowadzonej prognozy dochodów i wydatków bieżących w latach 2007 – 2015 otrzymano wartości będące deficytem budżetowym.

3.2. Zadłużenie gminy Gniewkowo

Kredyty i inne dłużne instrumenty finansowe nie przyczyniają się bezpośrednio do powiększania potencjału inwestycyjnego, jednak dają możliwość mobilizacji kapitału i szybszej realizacji zadań inwestycyjnych. Są zatem instrumentem przesuwania w czasie owego potencjału, za którą to możliwość trzeba zapłacić w postaci odsetek od zobowiązań.

Wykorzystanie instrumentów zwrotnego finansowania ograniczone jest ustawowym dopuszczalnym limitem zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, łączna kwota przypadająca do spłaty w danym roku budżetowym nie może przekroczyć 15% planowanych na ten rok dochodów jednostki samorządu terytorialnego. Kwota ta obejmuje raty kredytów i pożyczek wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek oraz przypadający w danym roku budżetowym wykup papierów wartościowych emitowanych przez jednostki.

Ponadto art. 170 ustawy zawiera dalsze ograniczenie: łączna kwota długu jednostki na koniec roku nie może przekraczać 60% dochodów tej jednostki w tym samym roku budżetowym.

Wysokość zobowiązań zaciągniętych przez gminę Gniewkowo, które pozostają do spłaty w kolejnych latach przedstawia tabela 19.

Tabela 19. Wysokość zobowiązań zaciągniętych przez gminę Gniewkowo, pozostająca do spłaty w latach 2007 – 2015.

ZOBOWIĄZANIA	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KREDYTY I POŻYCZKI	1384364	1225579	2274663	2418606	2299885	2267848	0	0	0

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Tabela 20. Planowana spłata zaciągniętych przez gminę Gniewkowo zobowiązań w latach 2007-2015.

ZOBOWIĄZANIA	LATA								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KREDYTY	0	0	2377640	2100000	1250000	710000	0	0	0
POŻYCZKI WFOŚiGW	0	267340	4320000	30000	60000	60000	30000	0	0

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Możliwości zaciągania zobowiązań

W przypadku braku wolnych środków na inwestycje gmina Gniewkowo będzie musiała zaciągnąć kolejne zobowiązania, by móc realizować zadania inwestycyjne.

Tabela 21. Wskaźniki zadłużenia gminy Gniewkowo w latach 2007 – 2013.

Lata	Dochody planowane (bez środków na inwestycje)	Rzeczywista obsługa zadłużenia	Maksymalna obsługa zadłużenia (15%)	Wskaźnik obsługi zadłużenia	Rzeczywiste zadłużenie	Maksymalne zadłużenie (60%)	Wskaźnik długu do dochodów
2007	28 024534	1 839 589	4 203 680	6,6%	5 631571	16 814 720	20,1%
2008	28 196173	1 977 839	4 229 426	7,0%	5 927355	16 917 703	21,0%
2009	29 100260	2 475 723	4 365 039	8,5%	5 687354	17 460 156	19,5%
2010	29 813761	2 584 786	4 472 064	8,7%	3 303457	17 888 257	11,1%
2011	30 636937	1 867 633	4 595 541	6,1%	1 588 450	18 382 162	5,2%
2012	31 507038	1 197 188	4 726 056	3,8%	450 950	18 904 223	1,4%
2013	32 402540	471 378	4 860 381	1,5%	0	19 441 524	0%

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższego zestawienia wynika, że gmina Gniewkowo ma możliwość zaciągania dalszych zobowiązań.

W przypadku zaciągania kolejnych zobowiązań należałoby założyć pewną rezerwę w stosunku do maksymalnej wartości wskaźników:

- w przypadku wskaźnika mierzonego relacją długu przypadającego do spłacenia w ciągu danego roku budżetowego do dochodów – około 3%;
- w przypadku wskaźnika zadłużenia pozostającego do spłaty długu na koniec danego roku – około 5%.

Konieczność utrzymania rezerwy wynika z możliwości nagłego przekazania samorządom dodatkowych zadań zleconych lub wystąpienia nagłych inwestycji, na które przy braku środków własnych trzeba będzie zaciągnąć kredyt, pożyczkę, wyemitować obligacje.

3.3. Prognoza wolnych środków w budżecie gminy Gniewkowo w latach 2007 – 2013

Wysokość wolnych środków określa kwotę jaką gmina może wydać w poszczególnych latach na realizację programu inwestycyjnego ze środków własnych. Gmina może realizować inwestycje przekraczając tę wartość, korzystając z zewnętrznych źródeł finansowania.

Tabela 22. Prognoza wolnych środków w budżecie gminy Gniewkowo w latach 2007 – 2013.

WOLNE ŚRODKI	LATA						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
dochody	27 603 530	36 502 033	43 862 760	51 290 760	32 714 187	33 383 037	32 472 541
wydatki	29 859 591	30 814 456	31 992 198	33 110 792	34 046 222	34 805 563	35 582 141
NADWYŻKA/DEFICYT	-2 256 061	5 687 577	11 870 562	18 179 968	-1 332 035	- 1 422 526	-3 109 600
obsługa zadłużenia	1 839 589	1 977 839	2 475 723	2 584 786	1 867 633	1 197 188	471 378
WOLNE ŚRODKI	- 4 095 650	3 709 738	8 870 839	14 547 182	-4 771 668	-4 191 714	- 5 152 978

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wcześniejszych założeń i przeprowadzonej projekcji można zauważyć, że gmina Gniewkowo nie będzie posiadała w latach 2007-2013 wolnych środków, które mogłyby przeznaczyć na inwestycje. Zadaniem władz gminy jest rozważenie możliwości zwiększenia dochodów własnych oraz minimalizowania wydatków lub zaciągnięcie kolejnych zobowiązań, co umożliwiłyby zrealizowanie choćby najistotniejszych dla gminy zadań inwestycyjnych.

Należy zintensyfikować działania w pozyskiwaniu bezzwrotnej pomocy dotacyjnej na realizację zadań inwestycyjnych gminy. Współfinansowanie inwestycji w ramach środków własnych może pochodzić między innymi z:

- preferencyjnych kredytów bankowych,
- umów w oparciu o partnerstwo publiczno – prywatne,
- preferencyjnych pożyczek i kredytów WFOŚiGW oraz NFOŚiGW,
- emisji i sprzedaży obligacji gminnych,
- współfinansowania przez nadrzędne jst (starostwo powiatowe, województwo),
- bezzwrotnej pomocy pochodzącej z rezerwy budżetowej Skarbu Państwa.

Pozyskiwanie środków zewnętrznych powinno stać się domeną wyodrębnionej jednostki w strukturach Urzędu Miejskiego lub zespołu składającego się z kilku pracowników zajmujących się wyłącznie tym zagadnieniem. Pozyskiwanie środków przez różnych pracowników, bez koordynatora będzie skutkowało niską efektywnością w tym zakresie.

Należy rozpatrzyć wszelkie aspekty, aby nie zaprzepaścić możliwości finansowych, jakie niosą ze sobą programy unijne.

Zapewnienie wkładu własnego

Znaczna część jednostek samorządu terytorialnego w Polsce nie jest w stanie pokryć wkładu własnego gotówką lub wkładem rzeczowym, np. udostępnieniem nieruchomości. Naprzeciw ich potrzebom wyszedł sektor usług finansowych oferując kredyty inwestycyjne.

Gmina Gniewkowo planuje pozyskać kredyt na pokrycie wkładu własnego przy współfinansowaniu inwestycji.

Kredyt inwestycyjny może stanowić nawet do 90% kosztów przedsięwzięcia i oferowany jest przeważnie z dłuższym terminem spłaty. Zabezpieczeniem kredytów inwestycyjnych są najczęściej zabezpieczenia na majątku kredytobiorcy. Niekiedy uwarunkowaniem przyznania kredytu jest przedstawienie podpisanej umowy o dotację, w ramach jednego z programów operacyjnych, pomiędzy beneficjentem a instytucją wdrażającą.

Inwestycje kontynuowane

Gmina Gniewkowo musi w pierwszej kolejności zapewnić środki na zakończenie inwestycji, które zostały rozpoczęte we wcześniejszym okresie, następnie może przeznaczyć środki na rozpoczęcie nowych działań. Zakres wydatków zadań kontynuowanych, co do których już zostały podjęte zobowiązania przedstawia tabela 23.

Tabela 23. Wydatki na zadania kontynuowane w latach 2007 - 2009.

Nazwa inwestycji	Wydatki ponoszone w kolejnych latach		
	2007	2008	2009
Budynek socjalny Walcerzewice	25 000	1 000 000	2 000 000
Termomodernizacja szkoły w Szadłowicach	43 000	600.000	0
OGÓLEM WYDATKI NA INWESTYCJE ROZPOCZĘTE	68 000	1 600 000	2 000 000

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

4. Kryteria wyboru inwestycji.

Wieloletni Plan Inwestycyjny gminy Gniewkowo został przygotowany przy założeniu, że jego sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania gminą i realizacji inwestycji koniecznych dla jej dalszego rozwoju. Kierując się powyższymi zasadami przyjęto do realizacji projekty spełniające następujące kryteria:

- inwestycja jest zgodna z przyjętymi przez gminę celami strategicznymi,
- inwestycja wpływa na rozwój edukacyjno – oświatowy dzieci i młodzieży,
- inwestycja wywiera wpływ na poprawę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców gminy i gości,
- inwestycja wpływa na poprawę stanu infrastruktury na terenie gminy,
- inwestycja wywiera wpływ na środowisko naturalne.

Realizacja planowanych inwestycji zależeć będzie od wielkości pozyskanych środków z Unii Europejskiej oraz faktycznych możliwości finansowych Gminy Gniewkowo w poszczególnych latach.

5. Struktura wydatków inwestycyjnych według źródeł finansowania.

Ogółem szacunkowy koszt inwestycji planowanych do realizacji w latach 2007-2013 wynosi **92 385,29 tys. zł**, z czego budżet gminy ma być obciążony kwotą **32 237,20 tys. zł**, zaś **60 148,09 tys. zł** stanowią środki ze źródeł zewnętrznych, w głównej mierze z funduszy unijnych i krajowych programów dofinansowań oraz kredytów i pożyczek z WFOŚiGW.

Poniższa tabela prezentuje, jakiej wysokości obciążenia z tytułu inwestycji poniesie budżet gminy w kolejnych latach.

Tabela 24. Obciążenia budżetu gminy w latach 2007 – 2015 z tytułu planowanych inwestycji.

Źródła finansowania	Nakłady na lata 2007-2015 w zł	Przewidywane nakłady w latach w zł								
		2007	2 008	2009	2010	2011	2012	2 013	2 014	2 015
Razem:	98391155,57	654460,00	5213612,00	8213344,00	15330934,21	39609368,56	19707383,20	2492363,20	1517355,20	3412335,20
W tym:										
budżet gminy	31121641,00	354460,00	3875011,00	3905534,00	6307000,00	11459636,00	3697500,00	740000,00	250000,00	1225000,00
kredyt	15395272,57	0,00	0,00	1000000,00	4497658,57	4897614,00	6000000,00	0,00	0,00	0,00
wykup wierzytelności	7416156,00	0,00	26301,00	417774,00	860241,00	1332403,20	1277383,20	1222363,20	1167355,20	1112335,20
pożyczka WFOŚiGW	10105110,64	0,00	267340,00	2469236,00	1966034,64	3055000,00	2317500,00	30000,00	0,00	0,00
dofinansowanie PROW	7909605,36	0,00	0,00	0,00	489600,00	6192391,36	1227614,00	0,00	0,00	0,00
dofinansowanie RPO	16495198,80	0,00	0,00	0,00	763400,00	9329298,80	5590000,00	0,00	0,00	1000000,00
Nar. Prog. Przeb. Dróg Lok. 2008-2011	2090000,00	0,00	0,00	0,00	90000,00	2000000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dotacja Urzędu Marszałkowskiego	100000,00	0,00	50000,00	0,00	0,00	50000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dofinansowanie MKIDN	408000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	408000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dofinansowanie Fundusz Mieszkańcowy	674260,00	0,00	314260,00	0,00	0,00	360000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dofinansowanie RPO i Urzędu Marszałkowskiego	762548,80	0,00	0,00	0,00	130000,00	632548,80	0,00	0,00	0,00	0,00
dofinansowanie ANR	1000000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250000,00	250000,00	500000,00	0,00	0,00
inne dotacje	2876800,00	300000,00	716000,00	420800,00	990000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

6. Struktura wydatków inwestycyjnych według dziedzin finansowania.

Zadania inwestycyjne i modernizacyjne, proponowane do realizacji w ramach Wieloletniego Planu Inwestycyjnego ujęto w 5 programach branżowych. Tabela 25 przedstawia branżowe zestawienie wartości inwestycji w latach 2007-2015.

Tabela 25. Branżowe zestawienie wartości inwestycji w latach 2007 – 2015.

Lp.	Branża	Nakłady na lata 2007- 2015 w zł
1	Infrastruktura wodociągowo – kanalizacyjna, gospodarka odpadami	33 321 970,00
2	Infrastruktura drogowa	30 491 516,00

3	Zagospodarowanie przestrzenne, wykupy gruntów	1 504 500,00
4	Infrastruktura sportowa, kulturalna i turystyczna	23 438 498,57
5	Infrastruktura społeczna i mieszkaniowa	8 537 671,00
6	Informatyka	1 097 000,00
SUMA		98 391 155,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Jak widzimy, najwyższe wartości inwestycji zaplanowano w zakresie infrastruktury drogowej, co stanowi 34,48 % wartości wszystkich inwestycji oraz w zakresie infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej (33,69 %).

Strukturę wydatków inwestycyjnych według dziedzin finansowania w ujęciu procentowym przedstawiono w tabeli 26.

Tabela 26. Branżowe zestawienie inwestycji w latach 2007-2015 (w %).

Lp.	Branża	Nakłady na lata 2007- 2015 w %
1	2	3
1	Infrastruktura wodociągowo – kanalizacyjna, gospodarka odpadami	33,87
2	Infrastruktura drogowa	30,99
3	Zagospodarowanie przestrzenne, wykupy gruntów	1,53
4	Infrastruktura sportowa, kulturalna i turystyczna	23,82
5	Infrastruktura społeczna i mieszkaniowa	8,68
6	Informatyka	1,11
Ogółem		100 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

7. Zestawienie rzeczowo - finansowe Wieloletniego Planu Inwestycyjnego. (załącznik xls)